

NOTRANJEC

Izhaja vsako soboto

in velja po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K. Posamezne številke po 10 vin. Na naročbe brez denarja se ne oziramo. Uredništvo in upravišтво je v Ljubljani, Breg št. 12.

GLASILO

KMETSKE STRANKE NA NOTRANJSKEM.

Inserati

se računajo za celo stran 36 K, za $\frac{3}{5}$ strani 25 K, za $\frac{2}{5}$ strani 18 K, za $\frac{1}{5}$ strani 9 K, za $\frac{1}{10}$ strani 5 K, $\frac{1}{20}$ strani 3 K. Pri večkratni objavi primeren popust.

Kranjska hranilnica na robu propada.

„Kranjska hranilnica“ je imela te dni svoj izreden občni zbor. Gospodje so namreč mislili, da bodo s tem kaj potolažili razburjenje med vlagatelji, ki ne zaupajo več zavodu. A dosegli so baš nasprotno. Kajti gosp. Bamberg, ki ga vsi poznajo iz znane plinove afere, kjer je pokazal svojo „požrtvovalnost“ za Nemce, je nehote povedal toliko, da je za nas dovolj.

Torej v 30 dneh so vloge padle za skoro 6 milijonov kron! Če gre tako dalje, lahko na prste zračunamo, koliko časa bo ta zavod še obstajal. Kdo more zameriti vlagateljem, če hite zdaj v hranilnico, da spravijo svoje prihranke v narodne zavode, ki jim zaupajo. Vlada se temu ustavlja, ne da bi ji šla pravica, kajti vsak sme nalagati, kjer je njemu prav.

G. Bamberg, ki je vkljub temu, da je prodal plinarno, predsednik „Kranjske hranilnice“, je dalje povedal, da letos ne bo čistega dobička, vsaj mnogo ne! Torej bo rezervni zaklad padel in varnost vlogam bo zopet manjša.

G. Bamberg in za njim ravnatelj Kranjske hranilnice Schoepel sta priznala, da ima hranilnica zdaj velikansko škodo. Priznala sta, da je velika škoda nastala pri naložbi vrednostnih papirjev, priznala to, da so hranilnici morali na pomoč priskočiti kar štirje zavodi nemškega dela te države, da so ji pomagali.

Gg. Bamberg in Schoepel sta grozila, da bodo letos „dobrodelni“ nameni oškodovani. Dobro, če je taka bodo zaprli nemško gledališče, nemške šole v Ljubljani in na Jesenicah! Bore malo dobe slovenska gasilna društva in podobne dobrodelne organizacije od „Kranjske hranilnice.“ Vse gre v „dobrodelne“ namene t. j. za vzdrževanje nemštva na Kranjskem! Dobro, g. Bamberg, a držite besedo. Potem mi pozdravljamo Vašo „grožnjo.“

V isti seji se je sklenilo opustiti zastavljalnico in vsem slovenskim trgovcem odpovedati kredit iz

„Kreditvereina“, ki je del „Kranjske hranilnice.“ Zastavljalnico ustanove Slovenci sami in kredit slovenskim trgovcem je že preskrbljen. Tudi ta zdaj v sili iztirjani denar ne bo pomagal, ampak je celo postopanje Kranjske hranilnice le znamenje, da se pogreza in bo kmalu izgubljena in uničena.

Pri Nemcih že poka!

Med ljubljanskimi Nemci vlada velikanska poparjenost. Njih voditelji par advokatov in bahastih kapitalistov, ki sede pri koritu, sicer kriče prav nesramno, a posledice slovenskega nastopa se že kažejo. Veletržec Hugon Ihl v Lingarjevih ulicah je že vrgel puško v koruzo in prodal svojo trgovino vrlima Slovincema Lenasiju iz Planine in Grkmanu.*) Lenasi je bil doslej uslužbenec in dejanski vodja trgovine, ker ima veliko več okusa in spretnosti kakor zaspani Ihl. Gosp. Grkman izstopi iz nemškutarske trgovine Grobelnik. Gospod Ihl ima otroke v šulferajnski šoli, zato je moral pasti, čeravno je predsednik hotelske družbe „Union“, kjer ga skoraj gotovo, tudi že čaka brca. Od 1. decembra, ko nastopita Lenasi in Grkman, bodo v doslej Ihlovo trgovino zopet zahajali Slovenci. Nemčurska tvrdka Öhler na Glavnem trgu je pričela z razprodajo ker se izseli februarja iz Ljubljane. Seveda je trgovina prazna, čeravno se dela kakor da je cene znižala! — Prede že kranjski hranilnici, ki ima vsak dan naval zaradi dviganja vlog, ker nalagati pri tem zavodu ljudje ne smatrajo več za varno. — Hudo prede tudi Bambergu, ki je izgubil zadnje slovenske naročnike v tiskarni. Prede Kastnerju in Krisperju, najbolj pa Kendi. Recknagel je izgubljen. Prav prijeten pogled je v prazno nemško gledališče, ki so ga prej polnili nezavedni Slovenci. Nič kaj vesel ni ljubljanskih dogodkov g. Schneider & Verovšek, ker je ta tvrdka zdaj razkrinkana kot nemškutarska. Pri pozamentirarju Benediktu bo ostalo za 30.000 K blaga za jesensko in zimsko sezono pripravljenega, ki ga zdaj lahko kupijo

gg. od „Kranjske hranilnice“ in gg. oficirji 27. polka. Najbolj zabaven je pa pogled na g. Koslerja pivovarne. Poprej so peljali vsak dan po 10—20 voz iz pivovarne, zdaj pa se le sem in tam odtrga kak sodček iz zaloge. Sevé: zastonj ga dajati dragoncem, da bijejo Slovence, tega se zdaj Kosler ne upa, ampak če pojde naprej, ga bo moral vendar sam spiti ali pa dati belgijeem zastonj.

In tako dalje, in tako dalje!! A bratje uvažujte, kaj pišemo v prihodnjem članku. O narodnih izdajicah.

Trd bodi, neizprosen mož jeklen!

Tisti, ki v vojski bega ljudi z govoricami, ki so proti disciplini in doslednemu boju, je po vojaških postavah ustreljen ali obešen!

In od nas zahtevajo, naj bomo obzirni in vljudni napram takim Slovincem, ki ne držijo discipline? Čujemo, da se ponekod v Postojni jeze nad tem ali onim našim brezobzirnim člankom. Hočemo, da uvažujejo, da se v vojski moči pero v kri in da ne hodimo v boj v salonskih čevljih in glace-rokovicah. Ta ali oni dobi kroglo, ker je narodno nastopal, ne da bi hotel sam kaj slabega ali neznačajnega. Naprosto mu je to popraviti. In to bo storil najlepše, če ne bo zabavljaj nad „Notranjcem“, ampak stopil v naše brezobzirne vrste.

Sovrag neizprosen! Ali ne vidite, kako naše ljudi preganjajo in zapirajo, kako jih mečejo iz služb na

trdo cesto? Kako jih pri vojakihi psujejo s „psi“ in „windiš-šufti“? Kako Slovincem odpovedujejo posojila, da jih spravijo na boben? Kako jih ovajajo, da bi jih uničili? Kako nam kradejo otroke, da postanejo janičarji? Kako nam odrekajo šole, da bi se izobrazili? Kako nam vse višje službe zasedajo, da nas od tod preganjajo in ves zaslužek požirajo? Kamor stopiš, krivica.

In ker so tako krivični, ker jim ni nobena stvar sveta, zato se jih boje, zato jim povsem ugajajo in vse dosežejo. Mi hlapci, oni gospodje!

Proti temu le pomaga, če smo i mi trdi, neizprosn, jekleni.

Zdaj marsikdo v Ljubljani in na deželi ruši disciplino. „Kako prijazno govori ta agent, stara prijatelja sva, in obljubil je, da ne bo dal nič za nemške namene!“ „Saj vsi niso taki, enega lahko pustimo!“ „Saj on je star Kranjec, kaj more zato, če so otroci nemškutarji.“ „Saj on ne more nič za to, če je Nemec!“ „Z mano vedno slovensko govori.“ Izgovarjajo se tudi, da so drugi Slovenci tudi grešniki.

To so tisti ljudje, ki jih v vojskinem času dajo obesiti. Tudi uasprotniki delajo tako. Le disciplina dela uspeh. In najbolj škodujejo stvari ti junaki. Raje odkrit sovražnik, kakor skrit boječnež. Kdor ni z nami, je proti nam.

Listek.

Arhimandridova oporoka.

Roman iz Srbije. Spisal Josip Premk.

(Dalje.)

Izza gore je pravkar priplula luna in razsvetlila z belo mesečino temno krajino.

Ko je prispel Serafin na polje, je stopal zelo, zelo počasi, dasi je bilo že pozno v noč.

Premišljeval je o dogodkih zadnjih dni, premišljeval o nesramnosti svoje matere, o vladiki Platonu, o zvitem popu Filoteju, in vse to je ležalo pred njim ko grda umazana megla, skozi katero bode moral korakati.

Kako lepe načrte je snoval nekdanj, vse v srečo zatiranih seljakov, a sedaj je moral ravnati proti svoji volji, drugače. A čim natančneje je premišljeval vse to, je prišel do težkih nejasnosti, da sam ni znal kaj se pravzaprav namerava z njim.

Tako je prišel skoro do polu pota, ko začuje za seboj korake — in v mesečini je spoznal irmonaha Germana. Ni se malo začudil, ker je poznal Germaaa kot največjega poštenjaka, in mu je bil poleg Ljubislave edini, s katerim se je rad razgovarjal. A kaj išče tako pozno v noči zunaj monastira, to se mu je zdelo vendar čudno.

„Kam pa ti German, tako v noči?“ ga je poprašal in mu podal desnico.

„Gospod Serafin, težko mi je bilo, in velika skrb me je mučila —“ je odgovarjal kar v eni sapi in Serafin je videl, kako mu je obraz ves poten.

„A kje si bil German? Sediva nekoliko!“

In sedla sta na deblo, ki je ležalo ob poti.

„Kje da sem bil, — daleč okoli sem begal gospod Serafin —“

„Čemu?“

„Ali naj povem odkritosrčno?“

„Govori vendar, tvoj prijatelj sem vendar, German!“

„Moj prijatelj —“ je ponovil German in zadovoljen nasmeh mu je zakrožil okoli usten. „Ako je tako, vam povem — bal sem se za vas in zato sem vas iskal daleč okoli. Bil sem v gozdu ob slapu, klopica je bila prazna, hodil sem po polju, a nikjer vas nisem mogel zaslediti. Že sem se bal, črna slutnja mi je legala na srce in sedaj sem hotel teči proti vasici in — v daljavi vas zagledam!“

Serafin se je ozrl vanj s prav prijateljskim pogledom in ga je prašal:

„In čemu vse to German?“

German je za hip obmolnil, potem pa je nadaljeval: „Ko se je zmračilo, sem vas hotel nekaj prašati, a vaše sobe so bile prazne in vas nikjer. Vedel sem, da nimate navade izostajati v noč in zazdelo se

C. in kr. vojni minister v delegacijah govoril — laži.

Na povsem stvarni in resnični govor slovenskega delegata za Štajersko dr. Korošca, ki je poročal, kako kruto so vojaki nastopili 20. septembra v Ljubljani, odgovoril je c. in kr. vojni minister Šenajh, da so vojake kamenjali, z opeko in kozarci obmetavali, ter da Majer ni komandiral „Feuer“; rekel je, da so vojaki v razburjenju oddali posamezno 7 do 10 strellov! Povedal je tudi, da so vojaki demonstrante potisnili proti nekemu mostu in da so vojaki ves čas ostali na istem prostoru. To je pa vse debela laž c. in kr. oficirja Šenajha oziroma tistih c. in kr. oficirjev, ki so mu poslali taka poročila. Sicer je za c. in kr. armado že to dovolj žalostno, da so nje vojaki, če so poslani, da mirijo — razburjeni in streljajo brez povelja! To so puntarji in ne vojaki. A resnica je bila ta-le: Vojaki so tekli za množico od mosta proti škofiji, tam streljali v hrbte bežečim in na ukaz c. in kr. oficirja Majerja. Kamenja ni vrgel nihče, še manj pa opeko in kozarce! Poškodovan ni bil noben vojak. To si upamo vedno dokazati pred sodiščem. Kar je povedal Šenajh, je laž.

Slovenci ne gremo v vojno proti bratom Srbom!

Minister Erental je v odseku delegacij povedal, da se bodo proti Srbom porabili le nemški in ogrski

mi je čudno. Videl sem, da ste bili te dva dni nekako tihi, za nobenega se brigajoči, celo z materjo ste bili zelo hladni in govorili ste z njo kot z največjo tujko. Dasi težko, sem se vendar premagal in vas nisem prašal po vzroku vaše žalosti, a nocoj sem se vendar bal, da napravite morda kaj — — groznega...“

„German,“ mu je pošepetal Serafin in ga prijel za roko. „German, zakaj mi ne govoriš odkrito kot brat bratu. Berem ti v očeh, da me poznaš in da veš, kaj se godi z menoj. Da, German, ti si morda edini, ki čuti z menoj in hvaležen se ti za to, samo govori German, ali hočeš vedno ostati tako na moji strani?“

Germanu so se navdušenja zaiskrile oči in odgovoril je votlo:

„Vedno Serafin!“

„Hvala ti German! — — Glej, morda je hotela ravno usoda, da sva se sestala tu. — German, kakor sodiš o moji materi?“

„Da ni vaša mati bi govoril —“

Serafin se je za hip zamislil.

„German, pozabil si, kaj si mi pred hipom obljubil! — Ali ne veš, da živimo v času, ko ne gleda mati na sina, ne sin nánjo: preko lastne krvi magari — do cilja!“

„V tem je že izrečena sodba o vaši materi, samo cilj še ni označen. Kaj pravite Serafin, ako vam povem,

regimenti in da bodo po jugoslovanskih krajih le ti polki. Mi tej vesti ne verjamemo: saj je ni bilo vojne, da ne bi bila tekla kri slovenskih vojakov. Bili so vedno v najhujšem ognju. A če bi Erental bil res to obljubil, je to bila enkrat pametna beseda. Kajti če naj Slovenci gredo v vojno proti Srbom, potem bodo streljali in klali brate svoje, ki bi jih raje poljubili in objeli in ne preganjali. Borili se bodo z zavestjo, da je stvar „sovražnikov-Srbov“ pravična. Če bo to koristno za armado, o tem naj premišljajo tisti, ki se spominjajo na italijanske regimente, ki so jih gnali proti Viktorju Emanuelu. Naknadno se poroča, da je Erental preklical gorenjo izjavo. Se nam je zdelo, da je pamet še daleč. Prišla bo — prepozno!

Somišljeniki, mirno kri!

Deželna vlada se krčevito trudi, da bi razvnela med Slovenci zopet ljut strankarski boj, ki bi polnil predale vseh naših listov in naše čute in misli odvrčal od krvnih nasprotnikov. Razpisala je v ta namen že zdaj deželnozborske volitve v novi kuriji, češ to jih razvname, da se bodo kar zgrizli. Ona stori klerikalcem vsako možno uslugo, le da bi naprednjake razvnela.

A mi ohranjamo mirno kri. Nobenega načela ne zatajimo, a požrtvovalno delamo za glavno točko našega programa in ta je: narodno — gospodarska osamosvojitve slovenskega naroda. Ta vzvišeni smoter nam je pred očmi. Zato pa sedaj osredoto-

da je pred nekaj dnevi klečala pred menoj in me prosila ljubezni —?“

Serafin ga je prvi hip začudeno pogledal, potem pa je povsili glavo in zamrmral:

„Ako rečem, da je ženska bodi dovolj!...“

„Da resnično! Žalostno dovolj, da so padli moški tako globoko, da je uničena skoro cela vojska z enim ženskim pogledom. In to so nam napravili slabiči, ki jih kujejo v oblok neba, a sami propadajo pred njimi v najgrše blato.“

Serafin je ta hip pomislil na Ljubislavo in mrzla žena ga je oblila, medtem, ko je German strastno nadaljeval:

„Res glejte, tistega, ki bi jim pljunil v obraz vpričo sveta ni! — in zato ni tistega življenja, kakršnega si želimo!“

„In kdo je največ vzrok?“ ga je poprašal Serafin, pazno motreč njegov resni obraz.

„Oni, ki so se napotili, da oznanjajo nauk pokore, a so sami obteženi z najgršini grehi,“ je odgovoril German in uprl pogled v tla.

In še dolgo sta se razgovarjala in snovala načrte za očiščenje in osvoboditev monastira, delala naklepe in premišljevala, kako bi ponižala vladiko Platona in Klotildo in kako bi zopet naselila v monastir mir in srečo — ne meneč se za pozno noč ne za vse jasne zvezde, ki so trepetale nad njima tako visoko... visoko...

(Dalje prih.)

čujemo delo zoper narodne nasprotnike. Dovolj označuje politične naše nasprotnike, če niso z dušo in z telesom z nami. Zbolelo nas je, da Slovenstvu meče polena škof z znanim dopisom na grofa Barbo, v kojem pravi, da obsoja, da se godi krivica ljubljanskim Nemcem, dalje škofov nesrečni pastirski list, ki ga je tako uspešno porabila kranjska hranilnica v svoj prid. „Domoljub“ molči ko grob! Šušteršič ne zine besede v delegacijah! Slovenec se norčuje iz narodne ideje itd. Vse to se godi po 20. septembru, a ohranimo mirno kri!

Boj s krvnim nasprotnikom bomo izbojevali, to kažejo že dosedanji uspehi. Ako hočejo klerikalci z nami, je prav, če pa ne, se stem sami obsojajo. Mi delamo svojo dolžnost in hočemo s tem lepim primerom omogočiti, da boljši treznejši elementi, čeprav so v klerikalni stranki, delajo z nami za narodno osamosvojitvev.

Politične vesti.

V Pragi so bile te dni velikanske demonstracije, ker nemški burši izzivajo Čebe. Čehi so razbili okna pri ministru Erentalu s klici: osveta radi Srbije. — Češka ministra Prašek in Fiedler sta izstopila iz ministerskega zbora. Cesar pa njiju demisijo noče potrditi. Vlada se namreč zaveda, da se brez Čehov in proti njim ne da vladati več v tej državi. Obstrukcija v deželnem zboru češkem je razgnala češki deželni zbor, zdaj pride do obstrukcije v državnem zboru. — Goriski deželni zbor je odgojen radi obstrukcije. — Madjarski trgovinski minister Košut je zapleten v srbsko „veleizdajsko“ afero. Zdaj se je namreč izvedelo, da je Košut za vlade Fejervarijeve ščuval Srbe, Hrvate in Slovence naj se zvežejo ž njim proti cesarju. Ti pa mu niso vkljub obljubami šli na lim. Zdaj je ovadil Srbe, ker so se ž njim dogovarjali, bosanski mohamedanci so pa zdaj povedali, da je pravi krivec le — Košut. Seve zgodi se mu nič, ker ima moč.

Domače vesti.

Zadnja št. „Notranjca“ je bila zaplenjena zaradi resnice o Kranjski hranilnici, zaradi prošnje za podporo rodbin ubogih jetnikov, in zaradi opomina, naj možje poučujejo gospodinje, kam naj gredo kupovat. Čudno je, da konfiscirajo v „Notranjcu“ včasih članke, ki sta jih vže prinesla „Slovenec“ in „Narod“ (n. pr. prošnjo za podporo).

Postojnski trgovci so dosegli s svojim sklepom, da sprejemajo le slovenske dopise in slovenske račune, krasne uspehe. Večina tvrdk je že nastavila slovenske dopisnike. Le tvrka A. Körösi v Gradcu, ki se peča z železnino, noče ugoditi. Slovenski trgovci izvajajte dosledno svoje sklepe!

Za „Sokolski dom“ v Postojni se darovali: br. Šeber Maks izročil 1 K 20 v, ki jo je daroval br. Vinko Havlin, Koče, g. Bobnar Fran daroval 1 K. Srčna hvala! Na zdar!

Ulica slovenskih mučenikov naj se imenuje prehod med ljubljansko stolnico in škofijo. Tod sta bila umorjena Adamič in Lunder, tod je lila kri iz teles sedmih ranjenih.

Slovenske romarje je napadla ptujska nemška druhal. Ali je čudno, da je vskipela mirna slovenska kri?

Ljubljanski nemškutarji kot vzgled. Nobeden izmed njih ne prestopi več praga slovenske trgovine.

Najimenitnejša pridiga ob 10. dopoldne v ljubljanski stolnici je nemška. Ljubljančanke kako morete trpeti tako zasramovanje?! Saj imamo dovolj izvrstnih domačih govornikov. Vse, ki poslušajo zdaj to pridigo, razumejo slovenski in bi bile bolj zadovoljne s slovenskim govorom. Opozarjamo uredništvo „Slovenca“ in vse slovenske duhovne, da odpravijo tujo pridigo na domačih tleh iz te cerkve.

Krajepisne table. Z ozirom na ukaz postojnskega glavarstva županstvom, da se morajo zopet popraviti krajepisne table ter izvesiti dvojezične, je večina hišnih posestnikov v Matenjivasi sklenila, da na svoja poslopja in zemljišča pod nobenim pogojem ne dovolijo izvesiti dvojezične napise, ampak le samoslovenske. Posnemanja vredno!

Ljubljanska nemčurja in čifuta Gecla in Šušteršiča je županstvo v Postojni postavilo o priliki semnja v Postojni dne 17. t. m. za Vilharjev spomenik, v čigar ozadju sta lahko premišljevala in se prepričala, da lepi stih našega notranjskega slavca: „Čujte gore in bregovi, da sinovi Slave smo“ gotovo ne velja za njiju, kajti sinovi Slave niso pri njih stopnicah nič kupili, pač pa jima hrbet pokazali. Janez, Janez, moj „kšeft“ ne gre več naprej! O jej, o jej!

Ponemčevalno društvo Zidmark (Südmark) šteje 50.000 članov (prej 38.000). Dohodkov je imelo lani 262 tisoč kron. S tem denarjem hočejo Nemci ves slovenski narod uničiti. Razven tega denarja, ki prihaja deloma iz nemških krajev, vživajo Nemci, ki žive na Slovenskem, tudi dobiček Kranjske hranilnice.

Avstrijski naučni minister Marchet je pozdravil kar najsrčnejše Zidmarko. Čemu to?

Ljubljana dobi slovenske ulične napise!

Pri ekserciranju umrl. V pondeljek zjutraj se je med ekserciranjem v ljubljanski domobranski vojašnici neki vojak mrtev zgrudil na tla. Bržkone ga je zadela kap.

Veteranski kor v Ljubljani je sklenil uvesti slovensko poveljevanje. Državna zveza veteranskih društev je izjavila, da nima nič proti temu.

Za sokolsko zastavo v Il. Bistrici. Br. Polh in Czurda sta nabrala v gostilni pri Ježu K 5. — V isti namen je nabral br. Samsa v Vrbovem K 372.

Čudno in žalostno, a resnično. Postojnsko godbeno društvo obstoji in ne obstoji. Kmalu bode lete dnij, odkar je odšel nje predsednik bivši okr. glavar g. Lapajne v Ljubljano, za tem je odšel čez približno pol leta nje tajnik g. sodnik Mladič v Šmarje na Štajersko in kmalu za tem je umrl tudi bivši blagajnik

društvene godbe g. Kutin star. Godbeno društvo v Postojni nima tedaj ne predsednika, ne tajnika in ne blagajnika in vendar obstoji. To je slučaj, ki ni več slučaj in se more le v Postojni dogoditi. Zakaj se ne skliče občni zbor, ki ga ni bilo že dve leti, in ki se mora po pravilih vršiti redno vsako leto v mesecu decembru? Ali bo šlo še nadalje nakaj let podomače?

„Eden v imenu več članov godbenega društva.“

V postojnski farni cerkvi že par mesecev ni nič cerkvenega petja in ne orgljanja. Postojnski trg namreč noče več sam vzdržavati organista, ampak pravi, da morajo tudi podobčine prispevati k vzdrževanju organista, ker vsi prebivalci teh podobčin prihajajo k maši v postojnsko župno cerkev. Cerkev redno pobirajo milodare, a za cerkveno petje nimajo nič. Gospod Bonaventura, ki imate za deficite pri raznih veselica dovolj denarja v pokritje istih na razpolago (kakor v Planini), dajte nakazati kako svoto za cerkveno petje v Postojni tudi našemu g. dekanu Gorniku.

Družba sv. Cirila in Metoda je vredna naše ljubezni. V družbinah otroških vrtcih je bilo lani 914 glav, v drugih šolah pa 1081 otrok. Uspehi teh šol so izvrstni. Podpirajmo prekornostno družbo povsod!

Vipavska podružnica družbe sv. Cirila in Metoda je poslala 200 K.

Pevsko društvo „Javornik“ v Matenjivasi je imelo pred kratkim svoj občni zbor, ter se že pridno vadi pod spretnim vodstvom vrlega g. učitelja F. Starmana pri Sv. Ivanu. Nadejamo se, da nam društvo čim preje par zabavnih uric pripravi.

V Matenjivasi se bode vršil letos ciklus predavanj iz kmetijstva, prava, zdravstva, geologije itd. Dan in vspored prvega predavanja se pravočasno naznani.

Kmetska hranilnica in posojilnica v Matenjivasi vrlo napreduje ter ima že preko 40 članov.

Cela vas pogorela. Vas Suhorje je pogorela. Zgorelo je 56 hiš in mnogo gospodarskih poslopij. Nesreča je tem večja, ker so kmetje vse pridelke že domov spravili. Pogorelo je vse seno, slama, drugi poljski pridelki in vse orodje. Na gašenje niti misliti ni bilo, ker Suhorju vode primanjkuje.

Smrten padec. V nedeljo zvečer je padel kočar Miha Blažek v Brezjah pri Hrenovici na čeber tako nesrečno, da je nezavesten obležal in da je drugo jutro umrl.

Iz Žirov. Predavanje o alkoholizmu dne 18. oktobra je dobro uspelo. Gosp. prof. dr. Bevk je snov predavanja „o alkoholizmu in njega pogubonosnem uplivu“ zares mojstrsko obdelal. Razložil je popolnoma jasno lastnosti alkohola na zunaj, njega barvo, okus, gorenje, kakor lastnost, da vsrkava vlago, ter zamori v sebi vsako življenje ter onemogočuje trohnobo in gnitje tvarin, ki so v njem. Razložil je dalje natanko kako upliva požirek alkohola v ustih, požiralniku in želodcu ter dalje v žilah in mišicah. Dokazal je popolnoma jasno, da alkohol ne le, da nima nikake hranilne

vrednosti, da na noben način ne upliva ugodno na človeški organizem, ampak ravno nasprotno; njegov upliv je skozi in skozi škodljiv. V želodcu vsrkava vlago vase (zato je pijanec vedno žejen) ter brani, da se zavžita jedila slabeje ali nepopolnoma prebavljajo, in tudi pozneje, mesto da bi dovajal telesu novih porabljenih snovi, mu jih še odvzema. Kdor torej uživa redno dan na dan alkoholne pijače, ta se polagoma pa gotovo zastruplja. Oni navidezni dobrodejni vpliv, da človeka „pogreje“, „okrepi in poživí“, mu „vzbuja veselost“ itd. je vse le hipna prevara in omama živčevja. Alkohol je torej potuhnjen sovražnik človeštva, njegov navidezni dobrodejni upliv je gola prevara. Kdor išče torej v pijačah moči in razvedrila, se prebitko vara. Alkohol zavžit v večji meri vpliva na možgansko delavnost, slabi zavest tako dolgo, da jo človek popolnoma izgubi, ako si ne jenja „prilivati“ večkrat se konča to še celo s smrtjo (tudi pri nas se je že letos pripetil tak slučaj). Na vsak način pa redno vživanje alkoholnih pijač slabi človeka ter mu pije moč, to pač vsakdo lahko sprevidi, da alkoholu udan človek postane nekaka „šleva“, pešajo mu telesne in duševne moči tako dolgo, da ga napadejo razne bolezni, ki končajo s smrtjo, ako se poprej, dokler je še čas, ne odvadi pijanček uživati tega „Olimpijskega nektarja“. Da pijančevanje neugodno upliva na družinsko življenje, je obče znano. Pijančevi otroci in babe so največji revčki. Za vse drugo se dozdeva alkoholiku škoda izdajati denarja, samo za alkohol ne. Da so pijančevi otroci tudi telesno in duševno slabjši, je dokazano. In stem degenira, propade ves narod; alkohol ga uničuje denarno in duševno. Alkoholizem je tudi vzrok premnogim hudodelstvom, pretepom, ubojem, tatvinam, ropom itd. Štastika iz Švice nam razjasnuje naslednje: Od 100 umorov, ubojev ter nasilstev s smrtnimi posledicami, jih povzroči alkohol do 65. Od 100 nenravnih dejanj jih povzroči alkohol 77. Od 100 požigov jih alkohol zakrivi 56. Od 100 potepuhov se jih obsodi 80, katere je zapeljala pijača. Od 100 slučajev, kjer se je naselil v hišo prepir in težko življenje, jih je 56 pripisati zopet neumnemu popivanju alkoholnih pijač. Med 100 blaznimi je 30 onih, katerim je povzročil alkohol blaznost. Med 100 bedastimi, slaboumnimi otroki je polovica takih, katerim je alkohol vir nesreče, tudi velik odstotek ljudi si vzame življenje vsled alkohola. In vsak deveti človek umre vsled alkohola. Te žalostne številke, katerih bi se dalo navesti še vse polno, govore dovolj jasno, kakšen blagoslov je alkohol za človeštvo. Koliko bolje bi bilo, da bi nikdo ne pokusil pijače, kakor da povzroči toliko nesreč in gorja. O da bi se le en del tiste moči, ki jo požre alkohol, obrnilo v napredne in dobrodne namene, kaj vse bi se dalo napraviti!! Marsikdo si pač ne more predstavljati vesele družbe brez pijače, dasiravno je skoro vsaka zabava plemenitejša in tudi cenejša. Žalostno je torej zreti ljudi, katerim doma primanjkuje dobre hrane, ki imajo skrb čez glavo, pa potem še iščejo zabave v

kozarčku strupene pijače. Neumno je tudi žejo gasiti z alkoholnimi pijačami, kajti alkohol žejo še poveča, gasi jo samo voda, ki je v pivu ali vinu. Več je v pijači alkohola, manj pogasi žejo, poprečno je v pivu krog 5 %, v dobrem vinu krog 10 %, v žganju do 30 % alkohola, najbolj nedolžno je pivo, pa je vendar predrago. Največji vzrok, da se toliko pije, je pa neumna moda, včasih so iskali v tem časti, in jo nekteri še sedaj, kdor za pijačo da, ta je mož; toraj zopet blažena nevednost. To in še dokaj družega nam je v živih besedah predstavil g. predavatelj. Na slušatelje je to napravilo ugoden vtisk. V nedeljo dne 25. t. m. bo predaval v „Sok. domu“ zopet profesor mestne realke v Idriji dr. B. Bebler „o vsemirju“, kar bo zanimivo in poučno za vsakega razumnega človeka.

Narodno gospodarstvo.

O „kranjski hranilnici“ v Ljubljani je pri našal „Slov. Narod“ obsežne članke, v katerih dokazuje, da je ta zavod, ki se je obogatel in se še danes vzdržuje edinole s slovenskim denarjem, glavna opora kranjskega nemštva. — Iz lanskega računskega zaključka je razvidno, da je dala ta „šparkasa“ lani nad 100.000 kron v strogo nemške namene! Za slovenske zavode nasprotno pa kvečjemu kakih tisoč kron. — Slovenci so spoznali, kakega gada si redijo na prsih in v zadnjem času so dvignili že nad 6 milijonov kron vlog ter jih naložili v slovenske denarne zavode.

Slovenci držite se vsepovsod slovenskih denarnih zavodov. Pokažite vrata vsiljivim agentom nemških bank. Ti zavodi gredo le na dobiček, izkoriščajo vas hipno ter se vam pri tem kažejo sladke in prijazne. V času potrebe in nevarnosti pa vas puste brez pardona v sili in na cedilu. Dovolj je dobrih, solidnih, kulantnih domačih zavodov, ki imajo pred očmi resno skrb za prospevanje slovenske trgovine.

Da ne bodo trpeli naši trgovci nepregledne škode, mora slovensko občinstvo ostati vstrajno in dosledno. Na trgovcih slovenskih pa je, da se potrudijo z vso vestnostjo v svojih trgovinah; tudi na njih je, da se zavedo resnosti sedanjih časov. Vse treba storiti, da se zadovolji odjemalce, pazite vedno, da je blago dobro in da so cene primerne. Na drugi strani pa imajo trgovci še eno nič manj važno dolžnost, da se zalagajo kjer le moč s potrebnim blagom pri slovenskih, odnosno slovanskih veletržcih. Zatrčiti moramo trgovstvo na deželi, da so slovenski veletržci vseh strok, zlasti tudi v glavnih strokah v manufakturi, špeceriji, galantariji in železnini konkurence zmožni v popolni meri. Zvestobo za zvestobo!

Razpis dobave lesa. C. kr. trgovinsko ministrstvo naznanja trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani, da se bo 13. novembra t. l. pri ravnateljstvu državnih v Belgradu vršila ponudbena razprava, za dobavo 893 kubičnih metrov posebnega hrastovega stavbnega materiala. Natančnejši pogoji se dobe pri navedenem ravnateljstvu.

Žalosten proračun! „Slovanska vzajemnost“ prihaja tudi na narodno-gospodarskem polju v dobo zdrave vreditve. To vreditve pospešuje zaničevanje, katerega nam je pretrpeti v narodnem oziru. Saj je pa tudi najskrajnejši čas, da se osvobodimo od vsega tujega, ker nam je prinesla naša malomarnost na narodno-gospodarskem polju že tako občutne zgube. Razven gmotnih zgub in okrepčanja naših nasprotnikov kot posledice, nastale vsled malomarnosti, moramo ponovno opozarjati, da morajo iskati cele vrste naših ljudi svoj živež v tujini. Ako bi pa temeljito in povsod izvajali geslo „Svoji k svojim“, kako hitro bi se mogla razviti naša trgovinska in trgovska podjetja, naši denarni in zavarovalni zavodi! Njihova vzrast bi dajala delo vedno večjemu številu domačih ljudi; to velja o vseh področjih narodno-gospodarske podjetnosti. Tudi v zavarovalni stroki ni uspeh žal nič vgodnejši. Prezreti ne smemo, da ne vporablja naše občinstvo doslej življenjskih zavarovalnic v svrhu zagotovitve bodočnosti svojih rodbin v takem razmerju, kakor tujina. Očiten dokaz temu so izkazi o sprejetih zavarovalninah za l. 1907. V tem letu so bile sprejele zavarovalnice na Nemškem za K 761,826.799 zavarovalnin, medtem ko so sprejele življenjske zavarovalnice v Avstriji samo K 240,345.975. To je jako velik razloček! Iz Nemčije so dobile inozemske zavarovalnice K 79,607.684, a iz naše države celih K 60,785.672; to je za nas gotovo žalostno dejstvo in razmerje. Dokaz naše gospodarske neprevidnosti in narodne mlačnosti bi bili oni točno izračunani zneski, katere pošilja slovenska javnost v tuje zavode in za katere prenaša potem različne žalitve, zasramovanja materinščine, posmehovanja itd. Saj se doslej živo spominjamo, kako so sramotile v preteklih dneh praške podružnice tujih zavarovalnic našo materinščino. Kaj takega res ni mogoče opravičiti in to tem manj, ker imamo vendar češke vzajemne zavarovalnice in ko smo ustanovili „Prvo češko“, smo dobili v njej tudi češki delniški zavod (kateri ima svojo filijalko v Trstu in svoja glavna zastopstva v Ljubljani, Gorici, Celju in Celovcu). Dokler nismo imeli tega zavoda, je bilo mogoče razumeti, da so si izbirali naši ljudje tuje zavode, ker se morda niso hoteli zavarovati pri kakem vzajemnem zavodu, sedaj pa odpade ta vzrok. Naj navedemo še važno stvar, katera najbolj osvetljuje postopanje onih Slovanov, ki si izbirajo tuje zavarovalne zavode. Omenjeni zavod sklepa zavarovanja po najugodnejših pogojih in za mnogo nižje cene nego tuji zavodi. Kdor se zavaruje pri tujem zavodu, ne deluje le v ojačenje nasprotnikov, ampak plačuje svoje zavarovanje pri njih mnogo dražje. Se-li ne osramotimo pri takih okoliščinah v očeh javnosti? Na to vprašanje ni težko odgovoriti in vendar vemo, da dosežemo najboljši uspeh, če se bomo povsod držali gesla „Svoji k svojim“ na narodno-gospodarskem polju sploh in kar se tiče življenjskega zavarovanja še posebno. S tem bi pripomogli v to, da bi se krepko razvijala naša podjetja in bi rastla naša finančna moč tako, da bi potem

lahko zmagonosno nastopali tudi v vseh drugih ozirih.“ Gornji članek so objavili te dni „Narodni Listy“ in mi smo ga posneli, ker je za nas najbrž še večje važnosti nego za Čehe in to še posebno po 20. septembru t. l. Priporočamo ga našim čitateljem v uvaževanje.

Za kratek čas.

Iz strahu. Breški nemčurji so si poklicali eskadron žandarjev in 2 kompaniji infanterije v pomoč. Iz nemčurskih hiš je tisti dan tako smrdelo, da so vojaki šli iz mesta ven, ker niso mogli jesti.

Iz strahu je poklical minuli teden neki nemški tujec, ki je bral v časopisih o divjih Slovencih v Ljubljani policaja na pomoč. Na trgu je vprašal v nemškem jeziku branjevko: Koliko hrušk se dobi za 1 krajcar? Žena mu je odgovorila: Štir. Policaj je razjarjenega tujca poučil, da ga ženica ni mislila žaliti. (Beseda Štir pomeni v slovenščini „bik“).

Izdal se je. Višji francoski general in predsednik republike Mak Mahon je v zbornici izjavil, da pozna tifus iz lastne skušnje: Kdor zboli za tifusom umrje, ali pa ostane dokler živi, neumen.

Izjava.

Obžalujem besede, katere sem govorila proti gospodični Ani Giersig in pripoznam, da je ona spoštovane rodbine. Pripoznam, da moje besede niso bile resnične in jih javno prekličem ter potrdim, da je vse gola laž.

Lojzi Kovač.

Loterijske številke.

Dunaj 17. oktobra	40	48	43	41	79
Brno 21. oktobra	52	60	57	48	10

Mlinarja

za mletev koruze iščem za svoj mlin na motor. — Oženjeni imajo prednost, ker ima žena lahko še postranski zaslužek. — Vstop takoj.

A. DOMICELJ, Rakek.

300 tisoč

lepih, triletnih, smrekovih sadik

ima na prodaj

Krajni šolski svet v Postojni.

Na prodaj je HIŠA v Rakitniku št. 14,

³/₄ ure oddaljena od Postojne, z vsemi gospodarskimi poslopji, vse v dobrem stanu s 6 orali njiv in travnikov ter 6 oralov mešanega gozda z vsemi obč. pravicami.

Zglasiti se je pri

IVANU TURK, železniškem čuvaju
nad Rakitnikom.

Kdor

hoče sebi in svojim otrokom odpraviti

 kašelj
hripavost, nahod, oslovski kašelj, katar v grlu
naj kupi zdravniško priporočene

Kaiserjeve prsne karamele
s 3 smrekami.

--- 5500 notarsko priznanih izpričeval. ---
Zavitek 20 in 40 h. Škatlja 80 h.

Dobivajo se v sledečih lekarnah: **J. Hus**, Vipava; **F. Bakarčič**, Postojna; **A. Bohinc** in **U. Trnkóczy**, Ljubljana; **K. Andigajne**, Novomesto; **D. Pirc**, Idrija.

Svoji k svojim!

Priporoča se častitemu občinstvu pri
nakupovanju

jesenskega in zimskega blaga
za ženske in moške obleke
ter drugih potrebščin

slovenska trgovina

pri „**Češniku**“
Ljubljana

Stritarjeve ulice o Lingarjeve ulice

Postrežba strogo poštna. Cene najnižje.

Pozor! Kmetje! Pozor!

SVOJI K SVOJIM!

Popolnoma varno in najbolje naložite denar v

Kmečki posojilnici

— v LJUBLJANI —

(nasproti Figovca — v lastni hiši na Dunajski cesti).

Kmečka posojilnica v Ljubljani podpira kmetovalce in je pravi kmečki denarni zavod.

Vloge se obrestujejo po $4\frac{1}{2}\%$

V kmečki posojilnici je naloženo že nad 15 milijonov kron.

Rezervni zaklad čez K 300.000.

Za varnost pa še neomejeno jamči nad 3000 članov.

Kmečka posojilnica je edin slovenski denarni zavod, ki je vpeljal hišne nabiralnike vlog.

Kmečka posojilnica sprejema hranilne knjižice drugih denarnih zavodov kot gotov denar.

Želodčne kapljice proti napenjanju, pospešujejo slast do jedi, krepe želodec, olajšujejo želodčne bolečine, 1 steklenica 70 v., 6 steklenic 3 K 50 v.

Želodčni prašek proti slabemu prebavljanju, zgagi itd. 1 K

Tinktura proti izpadanju las 1 steklenica z rab. navod. 1 K

Zobna in ustna voda 1 steklenica z rabilnim navodilom 1 K

Zobne kapljice proti zobobolji, 1 steklenica 40 v., 6 stekl. 1 K

Esenca za kurja očesa izkušeno sredstvo proti bradavicam, kurjim očesom itd., 1 stekl. z rabilnim navodilom 70 v.

Golšne kapljice proti golši in debelemu vratu 1 stekl. 60 v. priporoča

lekarna pri Mariji Pomočnici v Vipavi.

Parna opekarna

Jos. Lavrenčiča v Postojni

priporoča **zidake**, vsakovrstno **strešno opeko** in **opeko za tlak** v poljubnih množinah in po nizkih cenah.

Notranjska posojilnica v Postojni

registrovana zadruga z omejenim poroštvom.

Posluje vsak torek in petek od 9.—12. ure
— dopoldne. —

☐☐☐

Obrestuje hranilne vloge po $4\frac{3}{4}\%$ od dne vloge do dne dviga brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje sama.

Daje posojila proti vknjižbi po $5\frac{1}{2}\%$ in amortizaciji najmanj $\frac{1}{2}\%$, na osobni kredit po 6% .

☐☐☐

Prošnje za posojila se sprejemajo le ob **torkih**, posojila se izplačujejo le ob **petkih**.